

Reactie op de consultatie van 29 november 2022 met betrekking tot de in 2023 te veilen FM-vergunningen

Broadcast Partners heeft naar aanleiding van de op 29 november 2022 gepubliceerde consultatie met betrekking tot de in 2023 te veilen FM-zendvergunningen onderzocht tot welke opmerkingen de geconsulteerde documenten leiden, voor zover dat althans de techniek betreft.

Nu zal de focus van de marktpartijen liggen bij de prijs van een kavel (daartoe geeft de consultatie ook zeker aanleiding), maar vervolgens verkrijgen de nieuwe vergunninghouders kavels, waaraan verkeerde en onnodige, technische bepalingen vasthangen, dan wel spelen fouten een rol in de vergunningsperiode. Het is dus zaak om binnen de huidige consultatie op onderstaande te wijzen.

1. Status voormalige mast Gilze

In de huidige consultatiedocumenten wordt er nog steeds vanuit gegaan, dat de er een mast in Gilze staat, maar dat ligt niet in de lijn der verwachtingen. De betreffende frequenties zijn verplaatst.

Dit raakt de volgende kavels:

- A01: Breda 101,7 MHz
- A04: Gilze 95,4 MHz
- A06: Gilze 102,1 MHz

Deze frequenties zijn verplaatst naar andere locaties, in afwachting van een oplossing voor de weggevallen mast in Gilze. Vooralsnog is er geen nieuwe mast in zicht, onder andere door de stikstofproblematiek en het luchthavenbesluit. Dat betekent dat de destijds als tijdelijke verplaatsingen aangemerkte wijzigingen een definitief karakter moeten krijgen. In de consultatiedocumenten missen wij de tijdelijke status.

2. Berekeningen AT/RDI versus opgave in consultatie

In de huidige opgave van zendergegevens wordt de huidige vergunde (V-) status weer gegeven. Deze wijkt voor een aantal zenders af van de SV-status. De SV-status geeft de theoretische karakteristieken weer; de V-status geeft de huidige, praktische karakteristieken weer. Een aantal frequenties zijn qua uitzendspecificaties gereduceerd voor – bijvoorbeeld – zogeheten grootsignaalgedrag.

Echter de verzorgingsberekeningen en de daaruit voortvloeiende berekende populatiecijfers blijken gebaseerd te zijn op de zenderdata uit de SV-status; dus zonder die reducties. (geverifieerd bij AT/RDI). Simpel gezegd, worden nu de zenders alle in de SV-status voorgesteld, terwijl straks wellicht de V-status vergund zal worden. Waarom deze inconsequentie in de consultatiedocumenten is opgenomen is onbekend.

In de nieuwe regeling worden de toekomstige vergunninghouders er evenwel specifiek op gewezen dat rekening moet worden gehouden met grootsignaalgedrag.

Voorbeeld bij A01:

Artikel 4. Beperkingen ter voorkoming van grootsignaalgedrag

De vergunninghouder zorgt ervoor dat in totaal ten hoogste 2000 inwoners in een of meer gebieden woonachtig zijn waar de veldsterkte veroorzaakt door de frequentie 101,7 MHz te Breda onderscheidenlijk 101,9 MHz te Tilburg hoger is dan 95 dBuV/m. De veldsterkte wordt bepaald op anderhalve meter hoogte.

Dat zou in principe betekenen dat alle nu in de consultatie opgenomen zenders met opgevoerde reducties, ten opzichte van de SV-status, in feite weer gewoon de gegevens uit de SV-status zouden moeten hebben.

3. Hoogtecorrectie A03 Lopik 100,7 MHz

Om onduidelijke reden is in het verleden de berekening van de hoogtecorrectie van de Lopik-antenne voor de 100,7 MHz anders verlopen, dan bij de vergelijkbare frequenties van de publieke omroep. Het ERP van de publieke omroepzender te Lopik is nu 48,6 dBW, terwijl de 100,7 MHz nu 48,3 dBW is. De 100,7 MHz zou dan ook op 48,6 dBW moeten komen. Deze kleine correctie heeft invloed op het berekende demografisch bereik.

4. Verkeerde zenderinformatie in de concept vergunningen

Voor de zenders A03 en A04 Rotterdam 100,4 en 91,3 MHz is de export vanuit de zenderdatabase naar de conceptvergunning verkeerd gegaan. Beide zenders behoren een mixed polarisatie te hebben. In de conceptvergunning staan ze met de in Nederland in onbruik geraakte, horizontale polarisatie.

5. A09 Vlissingen 90,0 MHz

In 2020 zijn een aantal zenders in Vlissingen aangepast, waaronder Vlissingen 90,0 MHz van A09. Deze frequentie kreeg toentertijd een extra reductie opgelegd i.v.m. een naar de mening van AT/RDI, te grote toename van het demografisch bereik. Met een nieuwe verdeling zou de bevolkingstoename geen punt meer moeten zijn. De karakteristieken van die frequentie kunnen dus gewoon naar het maximaal mogelijke, zonder beperking wegens een vermeend, te grote bevolkingstoename. De zender wordt immers opnieuw uitgegeven!

In de huidige opgave van de zenderdata in de consultatie zit deze opgelegde reductie er echter nog ten onrechte in. Dat moet alsnog gecorrigeerd worden naar de originele aanvraag, omdat er nu sprake is van een nieuwe verdeling.

6. Verschillen in berekende verzorgingspercentages

Het is Broadcast Partners tot op heden niet gelukt om de door AT/RDI berekende verzorgingspercentages te reproduceren. Hierover is reeds overleg gaande met AT/RDI. Gezien het feit dat deze getallen, juridisch gezien, van belang worden gevonden, is opheldering over deze verschillen noodzakelijk. Er lijkt, ondanks inspanningen in het verleden, toch mogelijk weer sprake te zijn van kleine verschillen in instellingen, settings, databanken of de bediening.

Deze en talloze ervaringen uit het verleden geven bovendien aan, hoe slecht werkbaar het is om op basis van dekkingspercentages en de presentaties wijzigingen wel of niet toe te kennen; verschillen achter de komma vallen al snel binnen de normale variatie van uitkomsten waar juridisch meer waarde aan werd gehecht dan werkbaar is. Het is bovendien een tekortkoming, dat er geen verzorgingspresentaties zijn opgenomen in de consultatie.

7. Teruggegeven zenders

Na de implementatie en de reparatie/optimalisatierondes en de netverbeteringen zijn de afgelopen jaren een aantal frequenties om diverse redenen door vergunninghouders teruggegeven. Nieuwe vergunninghouders zouden zelf moeten kunnen besluiten, of ze die frequenties alsnog willen gebruiken.

Voorbeelden:

- A05 Hengelo 99,8 MHz,
- A09 Lopik 90,2 MHz,
- A01 Boxtel 101,2 MHz,
- A09 Alphen 104.3 MHz,
- A04 Amersfoort 90.4 MHz,
- A02 Tjerkgaast 102,9 MHz.

8. Effecten wijzigen populatiedatabase

Tijdens de nu aflopende vergunningsperiode paste AT/RDI op enig moment, plotseling een nieuwe populatiedatabank toe, waardoor de netwerken ineens meer of minder bevolking kregen, dan bij de vorige databank.

Vanwege het belang dat de overheid kennelijk stelt in het demografische bereik van de frequentiekavels, zou de databank gedurende de looptijd van de vergunningen niet aangepast mogen worden, omdat dit kan leiden tot ongewenste effecten bij het beoordelen van verplaatsingen, of bij het naar beneden bijstellen van karakteristieken, wegens vermeend te grote bevolkingstoename. Door de voor het demografisch bereik van belang zijnde databanken zouden dus bij uitgifte bevroren moeten worden.

Hierdoor wordt voorkomen dat er weer netwerken onterecht belemmerd worden in wijzigingen met een bedoeld of onbedoeld populatie-effect, puur omdat AT/RDI dan met een andere database meet. De toename kan dan slechts daaruit voortkomen en niet uit veranderingen die vergunninghouders zelf aanbrengen. Dat kan niet de bedoeling zijn.

In Nederland is de bevolkingsgroei immers niet gelijkmatig over het land, in steden als Amsterdam groeit de bevolking sneller dan in de Mijnstreek of in Delfzijl. Zodoende groeien (of krimpen) netwerken "per ongeluk" door nieuwe databanken omdat de meeste netwerken vooral dekking in de Randstad hebben, of door het tot stand komen van bijvoorbeeld vinexwijken. In de ogen van AT/RDI kan een netwerk dan te hard groeien en wordt iedere verbetering of verplaatsing (die komen nu eenmaal voor, al was het maar door het aflopen van huurcontracten), die al dan niet toevallig ontstaat onterecht afgeknepen. Dit beleid is niet doelmatig en is alleen maar ontstaan, omdat de overheid bij de verdeling van 2003 verzuimd heeft te melden, dat netwerken een werkmarge hebben en dat databasewissels niet aan te rekenen populatieconsequenties kunnen hebben.

9. Aanpassingsvoorstellen

In deze consultatie betreft het nieuwe vergunningen. Daarmee is er geen beletsel om hiervoor een nieuw beleid op te zetten met een ruime en praktische regeling voor verhuizingen, verbeteringen etc. Dat kan volledig los gezien worden van het beleid, zoals dat nu wel aan de bestaande vergunninghouders is opgelegd en dat in de huidige vergunningsperiode tot veel ellende en discussie heeft geleid.

Ook met het vorig beleid bleek een regeling voor verplaatsingen en verbeteringen al juridisch niet houdbaar (CBb augustus 2019, uitspraak in de zaak van Radio Continu tegen de overheid (AT/RDI), betreffende een verbeteringsvoorstel in Friesland). Niettemin handhaafde de overheid de restricties aan verbeteringen en verplaatsingen, terwijl dat niet nodig was gebleken. Dat gaf telkenmale discussies.

Het vooraf hanteren van een duidelijke, voldoende ruime en werkbare marge, leidt tot de in de relatie tussen markt en overheid zeer gewenste dejuridificering. Het publieke belang wordt er niet mee geraakt. Netwerken

zouden als geheel een marge moeten krijgen. Tevens moeten losse zenderwijzigingen, qua effect op het demografisch bereik, niet langer per opstelpunt bekeken worden, maar gerelateerd zijn aan het gehele netwerk.

Nu er sprake is van nieuwe vergunningen kan ook het recht worden toegekend om netgebonden steunzenders toe te voegen aan witte gebieden. Een werkmarge behoort dan, vooraf bekend, tot het object van de vergunning.

10. Wegnemen onnodige regels

Heden wordt in de bestaande zendvergunningen ook technische criteria beperkt, terwijl dat eigenlijk niet nodig is.

Het kan aan de vergunninghouder, na de vergunningverlening, zelf worden overgelaten:

- met welke polarisatie men uitzendt, zolang het maximaal vermogen gelijk blijft;
- of men in mono of stereo wil uitzenden;
- of men wel of niet SFN toepast;
- de vastgelegde onmogelijkheid om SFN-frequenties naar een ander kavel te transfereren, dient te worden geschrapt; de consequenties van zo'n transfer raakt alleen de betreffende vergunninghouder zelf; niemand anders;
- met welk programma men uitzendt, zolang men aan de clausulering voldoet; en
- Een zender moet, conform het Genèveverdrag van 1984 binnen een straal van 5 km (minder dan 1 kW), of 15 km (meer dan 1kw) verplaatst kunnen worden met alleen een meldplicht en geen verdere toetsing qua demografisch of geografisch bereik.

Los daarvan zou het adagium moeten zijn dat het koppelen van een frequentiekavel aan een demografisch bereik, na vergunningverlening, moet worden losgelaten. Zolang men elkaar of andere spectrumgebruikers niet stoort zou elke aanpassing tot de mogelijkheden moeten kunnen behoren. Een kavel moet groeimogelijkheden kunnen hebben. Het is in het algemeen belang om daartoe zoveel mogelijk opgelegde restricties weg te nemen. Dat neemt – nogmaals – juridische discussies, volgens AT/RDI aan de orde van de dag, reeds op voorhand weg.

11. Diverse restfrequenties

Er zijn allerlei frequenties in de database van AT/RDI die een strategische bestemming hebben of als evenementenfrequentie of anders worden gereserveerd, maar die te groot zijn voor dat doel of met dat doel niet gebruikt worden. Sommige daarvan zijn direct inzetbaar voor de te verdelen frequentiekavels, andere zouden mogelijk gereduceerd moeten worden. Deze frequenties zouden aan de netwerken kunnen worden toegevoegd, zo is meer dekking in bijvoorbeeld Limburg mogelijk.

Tilburg	88,0 MHz (kan alleen in A07)
Venlo	104,4 MHz
Roermond	89,5 MHz, Roermond 91,8 MHz, Roermond 92,8 MHz, , Roermond 94,1 MHz, Roermond 99,6 MHz, Roermond 104.2 MHz
Veldhoven	96,3 MHz (kan alleen A02)
IJsselstein	93,8 MHz (kan alleen A05)
Lochem	95,0 MHz
Weert	97,4 MHz
Hoogezand	100,0 MHz (een beperkt effect op A03 en A05 kan nu in de nieuwe vergunningen voor die netten worden opgenomen)

Markelo 100,7 MHz (alleen A03, enig effect op A01 maar de bereikswinst voor A03 is groter
Eindhoven/Mierlo 103,3 MHz. Reeds tevergeefs in verdeling voor kleine NLCO geweest.

Losser 88,4 MHz

Zwolle 90,1 MHz

Eindhoven 101,0 MHz (koppeling met A03 is frequentietechnisch logisch)

Groningen 101,4 MHz

Valkenburg 104,3 MHz

Alkmaar 104,7 MHz

Horn 103,5 MHz

Venray 91,6 MHz

Breda 93,2 MHz

Utrecht 99,3 MHz

Maastricht 103,2 MHz

Maastricht 87,7 MHz (BFBS is gestopt met uitzenden)

Hulsberg 89,7 MHz

**Heerde 94,6 MHz (geweigerd door Lokale Omroep)

**Steenbergen 96,2 MHz (geweigerd door Lokale Omroep)

w.g. d.d. 5 januari 2023

Robert-jan van der Hoeven